

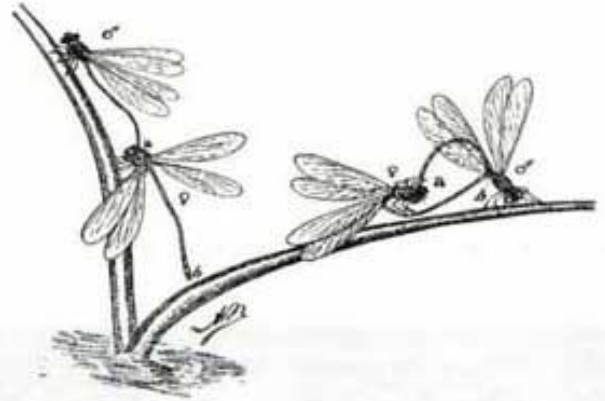
Les peripècies sexuals de les libèl·lules

Jordi Domingo Calabuig

De tots és sabut que el món animal està a vessar de sorpreses, de formes estranyes i comportaments insòlits. Per tant amb aquest títol ja podeu imaginar que el que vaig a contar és una d'aquelles rareses de la fauna covarxina que tant ens sorprenen. En primer lloc, i amb un títol com aquest, és necessari saber amb precisió què són les libèl·lules. Són un tipus d'insecte que també es coneixen amb el nom de pixavins o en altres indrets del País Valencià com cabotes, marotes o parots. Els que són de talla més menuda solen anomenar-se parotets, sinyorettes o torerets. Grans i menuts viuen a prop de l'aigua perquè les seues larves són de vida aquàtica. Després de la metamorfosi però es transformen en insectes alats de vol ràpid i poderós.

Fetes les presentacions passem al tema de les peripècies. Clar que també hem d'aclarir un altre aspecte si parlem de sexe i d'insectes. Heu vist alguna vegada dues papallones copulant? Estan enganxades per la part terminal del seu abdomen, és a dir, pel final del cos. I la primera peripècia és sens dubte el fet de que, tot i que estan copulant, poden enlairar-se i volar sense cap problema... i si això no és una peripècia ja em direu! Ho fan gràcies a unes estructures molt dures que tenen tant el mascle com la femella i que s'acoblen amb total precisió i fermesa, com una clau a un pany. Tornem però a les libèl·lules i també a les peripècies, perquè aquest insectes són la *crème de la crème*, els malabaristes de la còpula, els reis indiscutibles del més complicat encara.

El mascle, a l'igual que en la majoria dels insectes, també té un apèndix al final de l'abdomen però en realitat l'estructura que fa possible la còpula es troba en la part ventral de l'abdomen i molt a prop de tòrax, la part del cos on estan les ales i les pates. La femella, en canvi, conserva els seus òrgans sexuals al final de l'abdomen. Clar, ací tenim un greu problema *a priori*: la còpula pel sistema tradicional, el sistema que utilitzen per exemple les papallones, no serveix. La solució en el cas de les libèl·lules és quasi com resoldre un problema d'enginyeria. El mascle, després d'un llarg festeig amb la femella, s'acosta a ella i l'enganxa pel coll amb els seus apèndix terminals, els que estan al final de l'abdomen. Recordeu però que aquesta estructura no serveix per a la còpula. Així poden passar-se una bona estona, sempre volant d'aquí per allà. Quan arriba el moment determinant, el mascle que condueix a la femella a la seua voluntat, es posa sobre una fulla i alça lleugerament el seu abdomen amb un moviment curiós, com si fera la figuereta cap per avall. I sembla que aquest és el senyal precís del mascle per tal d'obindre una certa col·laboració femenina. Ella, que fins ara es limitava a

deixar-se arrossegar, arqueja el seu abdomen com una contorsionista de circ, fent-lo passar per baix del seu tòrax, buscant finalment amb el seu aparell copulador, que està al final de l'abdomen, l'obertura genital del mascle (aquell foradet que estava en la part ventral de l'abdomen i molt a prop del tòrax). La parella adquireix aleshores una forma singular on resulta complicat identificar les parts del cos que pertanyen a cadascun dels individus, un veritable trencaclosques d'ales, abdòmens, pates i demés estructures un tant confusa. Alguns pretenen vore una estructura en forma de cor... clar que potser és una visió massa poètica de l'assumpte.

En qualsevol cas, l'espectacle no s'acaba ací. Els mascles en alguns casos, i després de la còpula, acompanyen a la femella a fer la posta dels ous, i és clar, ella continua sempre enganxada pel coll. Aquest comportament també sol ser mirat amb ulls massa humans. En realitat, el mascle no pretén ser amable amb la seua parella, ni acompanyar-la en un moment tan especial... l'única cosa que en realitat li interessa és que la femella no li siga infidel, que no copule amb altres mascles abans de fer la posta i que els seus esperma no siga substituït pel d'un altre mascle. En definitiva assegurar-se que la descendència que queda a les aigües del riu és la seua i no la del veí.

Una cançoneta molt popular entre la canalla del País Valencià diu: "*Parotet, parotet, que t'agarre del culet!*". I com els xiquets són com són, quan canten la cançó, la pobra bestiola ja es troba a les seues mans i el *culet* ja ha sigut examinat i furgat amb àvida curiositat. Clar que, ara que sabem les meravelles que han de fer aquests insectes per a reproduir-se, i tenim una bona idea de la geografia dels seus òrgans genitals (i especialment de la funció del *culet* en ambdós sexes), caldria promoure entre els nostres joves l'altra cançoneta popular que diu: "*Maroteta, maroteta, que t'agarre de l'aleta!*".